herpy

PILEGIFTFRØER

Amazonian Poison Frog

Ranitomeya amazonica

Ranitomeya amazonica er en bitte lille, dagaktiv pilegiftfrø på 16-19 mm fra Amazonas omkring Iquitos i Peru og Leticia i Colombia. Den er sort med røde, orange eller gule striber og blågrå marmorering på benene, yngler i bromelier og regnes for en af de letteste små Ranitomeya at holde og yngle.

Familie: Dendrobatidae Tidligere navn: *Dendrobates amazonicus* Udgivet 15. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**16-19 mm** snude-kloak-længde
Levetid	**5-10 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Træboende og jordboende**
Biotop	**Regnskov**
Hudgift i naturen	**Mild**
Hudgift i fangenskab	**Ingen** Opdrættede dyr. Vildfangne dyr kan beholde giften længe
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**40 × 40 × 40 cm** L × B × H til 3 voksne dyr
Temperatur, dag	**21-26 °C**
Temperatur, nat	**18-21 °C**
Luftfugtighed	**70-100 %**
Vand	**Vandskål** dybde 1-2 cm
UVB	**Valgfri**
Kost	**Små leddyr (springhaler, bananfluer)**
Holdes	**Parvis eller i gruppe**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Udvikling	**Haletudserne bæres til vand**
Æglægning	**I bladkar (fx bromelier)**
Kønsmoden	**5-8 mdr.**
Æg pr. lægning	**2-8**
Klækning	**10-14 dage**
Larvetid	**60-80 dage** fra klækning til metamorfose
Larvefoder	**Færdigfoder og andre haletudser**
Yngelpleje	**Bærer haletudserne**

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Hele slægten Ranitomeya står på CITES liste II, så handel over EU's grænser kræver CITES-tilladelser. Køb kun dyr, der kan dokumenteres som opdrættede, og gem papirerne. EU-bilaget er ikke aflæst i referencetabellen og er derfor ikke angivet.

Om arten

Ranitomeya amazonica er en af de mindste pilegiftfrøer og måler kun 16-19 mm fra snude til kloak. Huden er glat og sort. På ryggen står et tydeligt sort Y, hvis to grene ender ved øjnene, og langs siderne løber røde, orange eller gule striber. Benene og bugen er sorte med et fint net af himmelblåt, blågråt eller bronzeagtigt, og struben er klart gul eller orange. Som hos resten af slægten har farverne en perleagtig glans.

I terrarierne findes især formerne 'Iquitos' (gule, orange og røde striber), 'Red' (røde striber) og 'Arena Blanca' (orange forkrop, der glider over i blågrønt bagtil, med sorte pletter eller striber). 'Arena Blanca' stammer fra hvidsandsskovene i Loreto og kan ligne *R. reticulata* til forveksling. Formerne bør ikke blandes.

Kønnene er svære at skille ad hos unge dyr. Voksne hunner er en anelse længere og tydeligt bredere og mere pæreformede end hannerne, især når de bærer æg, og kun hannen kalder.

Arten blev beskrevet af Rainer Schulte i 1999 som *Dendrobates amazonicus* og blev udskilt fra det, man dengang kaldte *D. ventrimaculatus*, især på grund af kaldet. I hobbyen gik dyrene længe under navnet "ventrimaculata", og før det blev de importeret som *Dendrobates quinquevittatus*. Genetiske undersøgelser har siden bekræftet arten. I 2022 blev bestandene i Fransk Guyana og det østlige Brasilien flyttet til *R. variabilis*, så de gule dyr fra Fransk Guyana, der stadig findes i hobbyen, hører i dag til den art. Den nærmeste slægtning er netop *R. variabilis*, og de to arter mødes syd for Iquitos.

Hudgift: Pilegiftfrøer danner ikke selv deres gift. Vilde *R. amazonica* har alkaloider i huden, og de stammer fra små leddyr i føden. Giftigheden hos de små Ranitomeya er ringe. Opdrættede dyr, der lever af bananfluer og springhaler, mangler giften eller har meget lidt af den. Vilde dyr er derfor mildt giftige, og opdrættede dyr er praktisk talt ugiftige. Håndtér ikke frøerne, vask hænder efter arbejde i terrariet, og rør ikke ved øjne og mund bagefter.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl

Udbredelse og levested

Ranitomeya amazonica lever i lavlandsregnskoven langs Amazonfloden i det nordøstlige Peru, især i Loreto omkring Iquitos og ved den nedre Río Napo, og i det yderste sydøstlige Colombia omkring Leticia og Puerto Nariño. Arten kendes bl.a. fra reservaterne Allpahuayo-Mishana og Tamshiyacu-Tahuayo.

Bestandene i Fransk Guyana og ved Amazonflodens munding i Brasilien hører siden 2022 til *R. variabilis* og er ikke med på kortet. Om arten også findes i det vestlige Brasilien og i Guyana, er uafklaret, og de to lande er ikke med på kortet.

> **Oprindelig udbredelse:** Peru og Colombia.

LEVESTED

Ranitomeya amazonica er en lavlandsart, der er fundet fra havniveau op til ca. 200 m. Den lever i primær regnskov og ældre sekundær skov, mest i uberørte områder, men tåler en vis forstyrrelse. Frøen holder sig gerne lidt over jorden i bromelier og på lave blade, ofte nær vandløb, damme eller langsomt flydende vand.

Arten yngler i bromeliernes bladkar, hvor æg og haletudser udvikles. I terrariet bruges bromelier og filmdåser til det samme. Temperatur og luftfugtighed på levestederne er ikke kendt.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation Læs mere: Opdræt af haletudser

Pasning

TERRARIET

Et par eller en trio *Ranitomeya amazonica* kan holdes i et terrarie på 40 × 40 × 40 cm. Angivelserne svinger fra 30 × 30 × 30 cm til 2-3 voksne til ca. 45 × 45 × 45 cm til 1-3 dyr. Skal der være flere frøer, så regn med 8-20 liter ekstra plads pr. dyr, og vælg hellere et højt end et lavt terrarie.

Indret terrariet som en lysning i regnskoven med drænlag, fiberdug, fugtig bund og et lag visne blade. Frøerne klatrer en del, så giv dem grene, rødder, tæt beplantning og bromelier, hvor de kan sidde og lægge æg. Springhaler og små bænkebidere i et levende terrarie holder bunden ren. Jo flere skjul der er, jo mere ser man til frøerne: i et sparsomt indrettet terrarie gemmer de sig.

Hold hvert terrarie til én form, og bland aldrig arten med andre pilegiftfrøer. Krydsninger er uønskede, og de svageste dyr kommer let til kort. Planlæg på forhånd et separat opdrætsterrarie til ungerne.

Læs mere: Terrarieopbygning og bioaktiv bund

TEMPERATUR

Hold terrariet på 21-26 °C om dagen og 18-21 °C om natten. Arten tåler 18-27 °C, trives fint omkring 21-24 °C og er mest aktiv og yngler bedst ved 24-26 °C. Over 27 °C bliver frøerne stressede, og 29 °C kan være dødeligt. Dagtemperaturer på 25-28 °C ligger i den farlige ende for denne art.

Ekstra varme er sjældent nødvendig; lyset til planterne giver ofte nok. Stil aldrig terrariet i sol bag en rude, hvor temperaturen stiger meget hurtigt, og hold øje med radiatorer og aircondition i rummet. Mål temperaturen i frøernes højde, og køl om sommeren med ventilation eller ved at flytte terrariet til et køligere rum. Der er ingen kendt vinterhvile.

Læs mere: Vinterhvile og årstider

LUFTFUGTIGHED OG SPRØJTNING

Luftfugtigheden skal ligge på 70-100 %, helst 80-100 %. Sprøjt hver dag, gerne morgen og aften, så fugten er tæt på 100 % efter sprøjtningen og falder til omkring 70-75 % midt på dagen. Brug osmosevand eller regnvand. Et regnanlæg på timer gør fugten mere stabil, også når man er væk.

Frøerne tåler kortvarigt ned til 50 %, hvis de har rent vand at sidde i, men lav fugt uden adgang til vand kan hurtigt blive dødelig. Sørg for lidt luftskifte, så luften ikke står stille, og der ikke dannes mug.

VAND OG VANDKVALITET

Ranitomeya amazonica svømmer dårligt, så vandet skal være lavt og let at komme op af. Brug en lav vandskål eller et lille vandparti med 1-2 cm vand, så den mindste frø kan sidde med hoved og overkrop over vandet.

Til æg og haletudser skal der være vandfyldte bromelier eller filmdåser. Rent vand i filmdåserne tiltrækker æglæggende hunner. Brug osmosevand, regnvand eller afkloreret postevand, og skift vandet jævnligt. Frøerne optager stoffer gennem huden, så brug aldrig sæbe eller rengøringsmidler i terrariet.

LYS OG UVB

Frøerne er dagaktive og lever i skovens skygge. Lyset er først og fremmest til planterne: giv 12-14 timer LED-plantelys om dagen. *Ranitomeya amazonica* har ikke noget kendt behov for UVB, så UVB er valgfrit. Vælger du en svag UVB-kilde, så giv både lyse og skyggefulde steder. Lampen må ikke varme terrariet op.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Ranitomeya amazonica er så lille, at den kun kan tage små foderdyr. Unger og voksne tager flyveløse bananfluer (*Drosophila melanogaster*), og store voksne kan også tage *D. hydei* og nyklækkede fårekyllinger. Springhaler og små hvide bænkebidere er et godt tilskud i alle aldre og lever også fast i et levende terrarie. Danske myrer kan ikke bruges som foder.

Fodr voksne og unger dagligt med præcis så meget, at det er spist op til næste fodring. Frøerne kan være sky og har brug for en jævn tilførsel af meget småt foder. Støv alle foderdyr fra kulturer med et vitamin- og mineraltilskud til padder, og følg producentens anvisning, fordi for meget af visse vitaminer kan skade. Start egne kulturer af bananfluer og springhaler, inden frøerne kommer.

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Ranitomeya amazonica er dagaktiv, men ofte sky, og især unge dyr gemmer sig meget. I et tæt beplantet terrarie med mange visne blade kommer frøerne mere frem. Voksne hanner sætter sig frit og kalder med en blød, kort summen, der knap kan høres uden for terrariet.

Arten kan holdes parvis, i trio eller i en lille gruppe, så længe der er plads nok, og de fleste dyr er fredelige. Når frøerne bliver kønsmodne, kan forholdet i gruppen ændre sig, og hunner kan æde hinandens æg. Ser du kamp eller en frø, der jager en anden, så flyt den ene. Frøerne bør ikke håndteres, for huden er tynd og optager stoffer fra hænderne. Skal en frø flyttes, så lok den ind i en gennemsigtig bøtte.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Frøerne er kønsmodne ved 5-8 måneder. Voksne hunner er tydeligt bredere og mere pæreformede end hannerne, fordi de lægger æg ofte, gerne hver uge, og de er ofte en anelse længere. Hannen sidder frit og kalder. Unge dyr kan ikke kønsbestemmes, så det sikreste er at starte med mindst fire dyr af samme form og lade dem finde sammen, eller at købe et kønsbestemt par.

PARRING

Hannen kalder for at lokke en hun hen til et egnet æglægningssted, typisk en bromelie eller en filmdåse. Der er ingen amplexus: hannen rører og stryger hunnen med forbenene, hun lægger æggene, og han befrugter dem udvendigt. To frøer, der griber fat i hinanden eller brydes, er derimod to dyr af samme køn, der slås.

Ranitomeya amazonica er en af de letteste pilegiftfrøer at yngle og gør det bedst i en lille gruppe; flere hunner lægger tit æg i den samme filmdåse. Kommer ynglen ikke i gang, kan en periode med lidt mindre sprøjtning efterfulgt af hyppig, kraftig sprøjtning og rigelig fodring sætte gang i den. Giv frøerne en pause efter nogle måneders yngel, så hunnerne kan tage på igen.

ÆG OG HALETUDSER

Æggene lægges i bladkarret på en bromelie eller i en filmdåse, delvis eller helt under vandoverfladen. I naturen er der 2-6 æg pr. lægning, i terrarier 4-6 eller op til 8. Filmdåser sættes skråt, ca. 45 grader, på bagvæggen eller på et solidt stykke dekoration.

Når haletudserne klækker, bærer hannen dem på ryggen til hver sin vandsamling. Haletudserne er kannibaler og bliver ikke fodret med foderæg; i naturen lever de af myggelarver, alger, dødt organisk materiale og andre haletudser. I fangenskab er det sikrest at tage dem fra og opdrætte dem hver for sig i små bægre med osmosevand og et blad fra et tropisk mandeltræ. Fodr med fint haletudsefoder eller døde bananfluer, fjern rester, og skift vandet jævnligt. Efterlader man æggene i terrariet, kan haletudserne også æde æg.

METAMORFOSE

Æggene klækker efter 10-14 dage, og haletudserne bruger 60-80 dage på at blive til små frøer. Bagbenene kommer først, et par uger senere forbenene. Når forbenene er fremme, skal vandstanden sænkes, og haletudsen skal kunne kravle op på land: stil bægeret skråt, eller læg et stykke kork i vandet, for haletudsen kan drukne, når gællerne er væk. Den lille frø æder ikke, mens halen optages, og flyttes til opdrætsterrariet, når halen er næsten væk.

OPDRÆT AF UNGER

De nyforvandlede unger flyttes til et lille opdrætsterrarie med drænlag, visne blade, et par plantestiklinger og en god bestand af springhaler. Små terrarier svinger hurtigt i temperatur, så stil dem et sted uden træk og sol.

Giv springhaler og efterhånden små bananfluer, let støvet med kalk og vitaminer, og fodr ikke mere, end ungerne kan nå at æde. Ungerne kan gå sammen, men hold dem adskilt fra de voksne, som udkonkurrerer dem. Ved 2-3 måneder er ungerne godt i gang og måler omkring 13 mm.

Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

Sundhed og typiske fejl

Pilegiftfrøer er følsomme over for varme, tørke og dårlig hygiejne. De vigtigste faldgruber er:

- Overophedning. Over ca. 27 °C bliver frøerne stressede, og 29 °C kan være dødeligt.
- For tørt terrarie. Lav fugt uden adgang til vand kan hurtigt være fatalt.
- Foder uden vitamin- og mineraltilskud, som giver knogleproblemer og svage unger. For meget A-vitamin er også skadeligt, især for unger.
- Beskidt vand i haletudsebægre og filmdåser, som giver bakterier og svamp.
- Stress og aggression. Skil frøer ad, der slås.
- Nye dyr, der bringer smitte med sig. Hold nyindkøbte frøer i karantæne en periode.

En sund frø har hel hud uden sår, røde eller irriterede områder (især omkring kloakken og på bagbenenes inderside) og uden vattede pletter, og den har en tydeligt rund mave. Tegn på sygdom er hyppige hudskifter, en oppustet krop, sløvhed eller uro, manglende appetit og mat, tør hud. Isolér et sygt dyr, og søg hurtigt en dyrlæge med forstand på padder.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.